

Tym razem na weekendowy wypad za miasto powiedziemy Państwu do 5-tysięcznego Żukowa - miejscowości, która może poszczycić się najstarszym zabytkiem architektonicznym Kaszub.

Żukowo położone jest zaledwie kilkanaście kilometrów na zachód od Gdańska (na skróty z Moreny idzie się zaledwie dwie godziny). Jest stosunkowo młodym miastem, bo prawa miejskie otrzymało w 1989 roku. Ponieważ usytuowane jest na skrzyżowaniu dróg, najczęściej przejeżdżamy tamtędy udając się do Kartuz czy Kościerzyny. Warto jednak zatrzymać się chociaż na chwilę, bowiem tamtejszy gotycki kościół z czerwonej cegły uchodzi za najstarszy zabytek architektoniczny na Kaszubach.

Ów kościół wzniesiono na przełomie XIII i XIV wieku. Połączono go z klasztorem Sióstr Norbertanek, sprowadzonych tu przez księcia gdańsko-pomorskiego Mściwoja I w latach 1212-14. Pierwsze zakonnice przybyły z miejscowości Strzelno na Kujawach, gdzie do dzisiaj zachowała się niezwykle interesująca romańska budowla sakralna z płaskorzeźbionymi kolumnami.

Wróćmy jednak do Żukowa. „Żukowskie panny” - tak bowiem mówiono o owych zakonnicach - funkcjonowały tu aż do 1834 roku, kiedy to władze pruskie rozwiązały klasztor. Norbertanki wielce się zasłużyły dla Kaszub, bowiem przez lata prowadziły szkołę dla dziewcząt (szlachcianek i córek gdańskich patrycjuszów), w której uczono m.in. haftu. Zakonnice wspólnie z uczennicami wyszywały głównie szaty liturgiczne. Przez lata opracowały specyficzny rodzaj haftu, który etnografowie nazwali haftem kaszubskim. Dopiero później powstały różne jego szkoły. Do dzisiaj w miejscowym przyparafialnym muzeum zachowało się kilka cennych, haftowanych eksponatów z XVII wieku. Było ich znacznie więcej, ale kradzież w 1989 roku uszczupliła żukowskie zbiory.

W XIV wieku zakonnice otworzyły też szkołę dla chłopców, jednak nie cieszyła się zbyt dużą sławą, w starych dokumentach nie ma o niej wielu wzmianek.

Za to kościół, obecnie parafialny pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, uchodzi za arcydzieło. Jest to niewielka, jednonawowa budowla, wewnątrz bielona, z krzyżowymi sklepieniami. Jej wnętrze kryje wiele cennych dzieł sztuki. Uwagę przykuwa bogato złocony barokowy (pierwsza połowa XVII wieku) ołtarz główny, gdzie znajduje się obraz Marii Panny wykonany w pracowni znanego gdańskiego artysty Hermana Hana. Po prawej stronie ołtarza usytuowano najcenniejszy żukowski zabytek - inny ołtarz, zwany tryptykiem antwerpskim, wykonany około 1500 roku. Ozdobiono go rzeźbami i scenami z Pasji Chrystusa oraz ze Starego Testamentu. Podobne dzieło, również antwerpskiej roboty, znajdowało się w Pruszczu Gdańskim, niestety bezkarnie zabranym do muzeum

w Warszawie.

Prezbiterium od nawy, czyli wnętrza żukowskiej świątyni przeznaczonego dla wiernych, rozdzielono tzw. tęczą - belką umieszczoną w górnej partii, wykonaną pod koniec XVII wieku. Ustawiono na niej barokowe rzeźby: Chrystusa Ukrzyżowanego, św. Marii Magdaleny, Matki Boskiej, św. Jana Chrzciciela i św. Norberta.

Interesująca jest również barokowa ambona, konfesjonał, a także chór z wysoką ażurową kratą, która oddzielała zakonnice od wiernych modlących się w kościele.

Za najstarszy zabytek, pochodzący z końca XIV wieku, uznaje się polichromowany krzyż ze sceną ukrzyżowania, który wisi nad wejściem do zakrystii. Jest tam również gotycka rzeźba Matki Boskiej z Dzieciątkiem, a w kaplicy obok zakrystii alabastrowa płaskorzeźba - Pokłon Trzech Króli.

Do ciekawostek zalicza się obraz przedstawiający żukowskie męczenniczki - zakonnice, które w XIII wieku zginęły podczas najazdu Prusów.

Z zabudowań klasztornych do dzisiaj zachował się budynek gotycki z salą o krzyżowym sklepieniu, wspartym na ośmiobocznym filarze, do którego w XIX wieku dobudowano plebanię. Jest też stajnia i wozownia z 1888 roku, w których mieści się Muzeum Parafialne.

Tekst i zdjęcia Maria Giedz

[nggallery id=22]